

Včera, dnes a zítra

číslo 9

červenec 2013

Vážení čtenáři,

v uplynulých týdnech jsme si všichni ve střední Evropě prožili až nečekaně obtížné období. Rozmary počasí nám přichystaly nevyjede chladný a deštivý květen, jehož dramatickým vyústěním pak byly povodně v prvním červnovém týdnu. Naštěstí jsme se ale již poučili z předchozích obdobných katastrofických událostí, a tak se letošní povodně podařilo zvládnout s relativně malými ztrátami. A může mě jen těšit, že svou zásluhu na tom mají i evropské fondy a dotace z programů spravovaných Centrem pro regionální rozvoj – finance z Integrovaného operačního programu míří mimo jiné i na pořízení hasičské techniky, v rámci Integrovaných plánů rozvoje měst jsou budovány třeba i protipovodňové ochrany a nezapomínejme ani na systémy včasného varování, které fungují díky přeshraniční spolupráci například na řece Dyji.

Jen co odešla velká voda, připravilo si pro nás počasí opačný extrém – týdenní zničující vedra, která střední Evropu na chvíli přenesla do tropických krajín. A horko nám v Centru pro regionální rozvoj bude i o prázdninách. Alespoň tedy obrazně. Poslední půlrok stávajícího programového období totiž s sebou přinese řádově vyšší objem práce, než na jaký jsme doposud byli zvyklí. Z téměř sedmi set žádostí o platbu v Integrovaném operačním programu, jejichž předložení letos na CRR očekáváme, celé dvě třetiny budeme zpracovávat mezi červencem a říjnem. Prázdniny si příliš neužijí ani projektoví manažeři, na jejichž bedrech bude administrace projektových žádostí z ukončených výzev v sociální oblasti a z finišující výzvy na regenerace městských sídlišť, stejně jako průběžná kontrola zadávacích dokumentací jednotlivých veřejných zakázek. A klidový režim nás rozhodně nečeká ani v programech spolupráce na jednotlivých částech naší hranice. Více o našich úkolech přiblíží článek hned na následující straně. Pevně však věřím, že náročné období všichni zvládneme a potvrdíme naši pozici jako jednoho z nejlépe pracujících zprostředkujících subjektů, což dokazuje každoročně prováděná analýza programu IOP.

Vzhledem k objemu práce následujících týdnů nás rozhodně nečekají týdny dovolené, ale naopak týdny náročné práce. I přesto ale věřím, že si každý z nás i jen krátkého volna užije naplno a nabere tak síly do zbytku roku. Přeji proto všem co nejkrásnější strávené léto.

Vaše Markéta Reedová
Generální ředitelka CRR ČR

Obsah

Stav čerpání strukturálních fondů v polovině roku 2013	2
Vzdělávací projekt pro zaměstnance	3
Není chudoba jako Chudoba	4
Historickým městem roku 2012 je Jilemnice	5
Evropské dotace v novém období	6
Evropské fondy proti proudu času III	8

Stav čerpání strukturálních fondů v polovině roku 2013

Současné programovací období se blíží ke svému konci, a tak nás v oblasti čerpání evropských fondů čeká poněkud horké léto a podzim. Podívejme se proto na to, jaký je aktuální stav čerpání zejména v námi administrovaných operačních programech.

Stav realizace některých operačních programů, na kterých se Centrum pro regionální rozvoj podílí, totiž není v kritickém roce 2013 při souběhu pravidla n+2 a n+3 příliš uspokojivý.

Integrovaný operační program

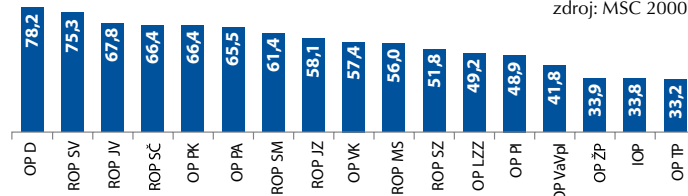
Pro CRR je stěžejní Integrovaný operační program, kde máme na starosti polovinu celé alokace. IOP sice nemá takové problémy jako některé regionální programy, pozastavené z důvodu hrubých porušení pravidel v rámci implementace, ale „pískat“ si rovněž příliš nemůže. Klíčovou otázkou a úkolem je, zda se podaří splnit čerpání alokace v roce 2013 a nebude muset část alokace nenávratně propadnout. Nejlépe z celého programu si vede oblast Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik (5.3), kde bylo konečným příjemcem proplaceno již více než 90 % alokovaných prostředků. V oblasti Zlepšení prostředí v problémových sídlištích (5.2) bylo proplaceno již více než 55 % prostředků. Obě intervence jsou od počátku plně v administraci CRR ČR. Dobře si vede i Ministerstvo zdravotnictví, které ve své oblasti proplatilo 53 % prostředků. Ministerstva vnitra a kultury ale proplatila jen necelou třetinu prostředků a jednoznačně nejhorší je situace u Ministerstva práce a sociálních věcí, kde je celkově slabá poptávka po aktivitách z vyhlášených výzev.

Proplacena zde nebyla ani šestina určené alokace. Po přesunu oblasti intervence Zavádění ICT v územní veřejné správě (2.1) na MMR/CRR zde došlo ke zvýšení proplacených prostředků, totéž ale bohužel neplatí u druhé přesunutě oblasti intervence Služby v oblasti prevence, bezpečnosti a řešení rizik (3.4).

Situace je celkově za program velmi složitá až kritická a díky zapojení CRR ČR do poloviny programu nás

Stav proplacených prostředků příjemcům v %*

vzhledem k celkové alokaci OP v programovém období 2007–2013 k 5. 6. 2013, zdroj: MSC 20007

* Zahřnuty ex-ante, průběžné a ex-post platby

■ Graf: aktuální stav proplacených prostředků konečným příjemcům dle jednotlivých operačních programů. Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva č. 65, vydal NOK / MMR v červnu 2013.

všechny čeká obrovský kus práce. Od července do října je cílem zpracovat maximální finanční objem, který se aktuálně pohybuje za čtyři měsíce okolo 4,3 mld. Kč. To znamená zkontrolovat a zadministrovat dvaapůlkrát větší finanční objem než v letech 2011 a 2012. Naším cílem musí být udělat maximum pro zpracování tohoto objemu a maximálně tak snížit případné ztráty programu.

Evropská územní spolupráce

V programech Cíle 3 si z hlediska postupu realizace a plnění alokace nejlépe vede česko-polský program, který patří mezi vůbec nejlepší programy v rámci celé ČR a je také na špičce přeshraničních programů

v rámci celé EU. Proplaceno je zde více než 63 % alokace. CRR ČR se na programu podílí nejen jako kontrolor výdajů, ale také činnost Společného technického sekretariátu v Olomouci, který zajišťuje hodnocení projektů a má tak velmi pozitivní dopad na realizaci programu. Velmi dobře si vedou i další dva programy mezi ČR a Bavorskem, resp. Slovenskem, kde splnění pravidla n+2/3 není v letošním roce taktéž v ohrožení a již více než polovina alokace byla vyplacena příjemcům.

Naopak u dalších dvou programů přeshraniční spolupráce nás čeká ještě spousta práce. Týká se to zejména sasko-českého programu, kde bylo

v souhrnu proplaceno jen necelých 32 %. O mnoho lépe si ale nevede ani program s naším jižním sousedem Rakouskem (34 %).

Pro všechny programy, které jsou v ohrožení, tak z pohledu CRR ČR bude klíčové období přibližně od července do října, kdy je nutné vyvinout maximální úsilí a maximální kapacitu na zpracování maximálního finančního objemu předloženého ke kontrole na CRR ČR. K tomu byla přijata řada opatření na úrovni kapacitní a metodické a došlo ke stanovení priorit práce na kritické období. Právě to může rozhodnout o zapojení CRR ČR do dalšího programovacího období 2014–2020.

Jiří Jansa

Vzdělávací projekt pro zaměstnance

Centrum pro regionální rozvoj ČR realizovalo od loňského podzimu do letošního jara pro své zaměstnance vzdělávací projekt zaměřený na rozvoj tzv. měkkých dovedností, který byl určen jak vedoucím, tak i řadovým zaměstnancům.

Projekt „Analýza vzdělávacích potřeb zaměstnanců Ministerstva pro místní rozvoj ČR a podřízených organizací, příprava a realizace vzdělávacího programu pro zaměstnance podřízených organizací a vedoucí úředníky ministerstva“ je spolufinancován ze zdrojů Evropského sociálního fondu v rámci operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Cílem projektu byla analýza a identifikace rozvojových potřeb zaměstnanců, identifikace manažerských předpokladů a schopností v CRR ČR. Celkovým přínosem projektu je zlepšení kvality řízení a managementu organizace a zefektivnění řízení lidských zdrojů, které ve výsledku vede k posílení institucionální kapacity a efektivity naší práce.

Development Centre

Klíčovou aktivitou projektu bylo uspořádání Development Centra (DC) v polovině září 2012. DC je moderní metodou zaměřenou na rozvoj schopností a dovedností jednotlivce. Jedná se o celodenní intenzivní program, během něž účastníci plní různé písemné i praktické modelové situace. Program pak umožňuje porovnání a hodnocení aktuál-

ní úrovně dovedností a schopností účastníků, ale také identifikaci jejich potenciálu pro další rozvoj. Každý účastník po absolvování DC obdrží individuální zprávu, která shrnuje výsledky v oblastech jako komunikační a prezentační dovednosti, asertivita, řízení stresu, emoční a vztahová inteligence, řídicí kompetence a osobnostní předpoklady, a současně celkově definuje silné stránky, rezervy a doporučení pro další rozvoj. Zářijové DC navázalo na podobný projekt, který na CRR proběhl již v dubnu 2009. Tehdy se jej účastnili vedoucí poboček a útvarů, tentokrát tedy přišla řada na zástupce vedoucích poboček a vedoucí oddělení.

Individuální a skupinový coaching

Na základě výsledků DC jednotliví účastníci pokračovali na podzim individuálními coachingy. Šlo o tři setkání s odborným lektorem, během nichž se dále pracovalo zejména se zjištěnými rezervami a především s možnostmi, jak tyto rezervy přeměnit, změnit, odbourat. Po Novém roce pak na tuto aktivitu navázaly skupinové coachingy zaměřené na komunikační a prezentační dovednosti a manažerské řízení. Tyto kurzy byly zaměřeny na osobní styl prezentování, schopnost sdělení klíčové podstaty prezentace, schopnost přirozeně vytvořit silný a příznivý první dojem, porozumění různým stylům komunikace, procvícení asertivity a schopností vyjednávání.

Vzhledem k menším skupinkám byly workshopy velmi intenzivní a stejně jako DC byly v maximální možné míře zaměřeny prakticky.

Tematické semináře

Poslední realizovanou aktivitou projektu byly monotematické semináře rovněž z oblasti měkkých dovedností (komunikační dovednosti, prezentační dovednosti, emocionální a vztahová inteligence). Ty byly určeny již pro všechny zaměstnance CRR, konaly se proto ve větších skupinách, v rámci omezeného prostoru se nicméně také snažily o maximální intenzitu a praktičnost.

Důraz při seminářích byl kladen mj. na emocionální a vztahovou inteligenci. Ta je mnohdy u manažerů a řídicích pracovníků podceňována, nicméně její absence vede k problémům v základní komunikaci, a stejně tak k problémům v oblasti řízení. Emocionální, vztahová inteligence hodnotí schopnost zacházet s emocemi a spolupracovat se sociálním okolím, hodnotí lidské vlastnosti jako je motivace sebe sama, sebeovládání, sebevědomění, schopnost vcítit se, schopnost přizpůsobit se, reálné a adekvátně vyhodnocovat interpersonální vztahy a jejich interakci s okolním sociálním systémem. Jinými slovy, jak pronesl již před mnoha staletími čínský filozof Lao-c': Moudrý, kdo rozumí druhým, osvícený, kdo rozumí sobě.

Radek Filo

Není chudoba jako Chudoba

V polovině května uspořádal olomoucký Společný technický sekretariát letošní výroční akci česko-polského programu. Ta se konala jen pár kilometrů od společné hranice ve městě Kudowa-Zdrój. Díky tradičně bohatému programu jsme se mohli blíže seznámit s tímto zajímavým regionem.

Region má velmi zajímavou historii, odrážející jeho polohu na rozhraní českého, polského a pruského prostoru. Historické kořeny Chudoby, jak zní české jméno města, spadají do 14. století. Tehdy šlo o čistě českou vesnici, spravovanou z Náchoda či z Nového Města nad Metují, až na začátku vlády Marie Terezie v polovině 18. století obsadili oblast Prusové. V německém držení zůstala do konce druhé světové války, kdy vítězné mocnosti rozhodly o odsunu německého obyvatelstva a přidělení oblasti Polsku. V té době již Kudowa byly významné lázně zaměřené na onemocnění srdce a oběhového systému. Právě lázně stály na počátku minulého století za velkým rozvojem města.

Český živel na polském území

Oblast kolem Chudoby byla a dodnes je nazývána jako tzv. Český koutek. Důvod je jednoduchý: Kudowa leží v nížině navazující na údolí kolem Náchoda, zatímco z ostatních stran je uzavřena Stolovými horami, Levínskou pahorkatinou a Orlickými horami. Nejen historicky, ale i geograficky tak území patří do české kotliny. Na konci války zde žilo asi pět tisíc Čechů, ale v důsledku přesídlení a asimilace do konce století české obyvatelstvo prakticky vymizelo. S novou hranicí postupně vymizely i historické vazby na české okolí. Po sametové revoluci se ale tyto vazby začaly obnovovat a dnes, po vstupu obou zemí do Evropské unie, hranice prakticky vymizela. Ze dvou samostatných měst na obou stranách hranice se tak stalo evropské město Náchod/Kudowa-Zdrój.

Po stopách přeshraničních projektů

Důsledkem spolupráce Náchoda, Kudovy či nedalekého Hronova je rostoucí počet projektů realizovaných za finanční podpory česko-pol-

ského programu. S několika z nich jsme se mohli seznámit v rámci městské hry a exkurze, jež pro účastníky výroční akce naše JTS připravilo. Spektrum projektů je skutečně široké. Sportovní projekty představují dvě trasy Stezky zdraví s cvičebními a protahovacími stroji, které se nachází na úpatí Parkové hory přímo vedle lázeňského parku, a bikepark se skateparkem. V dopravní oblasti jsme mohli zaregistrovat rekonstrukci komunikací na obou stranách hranice a výstavbu cyklostezek propojujících náhodský region a kladské pomezí. V kulturní a vzdělávací oblasti jsme se blíže seznámili s projektem spolupráce knihoven a navštívili jsme skanzen ve Stroužném (Pstrážna), který se ve své činnosti zaměřuje na prezentaci lidové architektury a předmětů každodenní potřeby sudetského předhůří. Společné projekty obou měst se ale zaměřují také například na třídění odpadů a ekologickou výchovu nebo na posílení bezpečnosti na obou stranách hranice díky společnému pracovišti českých a polských policistů a celníků přímo na hranici a zřízení společných policejních hlídek. Pro řadu z nás nečekaným projektem byla vědecká spolupráce českých a polských institucí v oblasti výzkumu vlivu probiotických bakterií na různé lidské choroby. Výroční akce byla ze strany JTS jako vždy připravena a organizačně zvládnuta na jedničku a přispěla k šíření povědomí o programu a přínosu jednotlivých projektů, v neposlední řadě ale také k propagaci turisticky možná méně známých, ale o to zajímavějších oblastí na česko-polské hranici.

Vilém Řehák

■ Dominantou skanzenu ve Stroužném je budova zájezdního hostince

Historickým městem roku 2012 je Jilemnice

V polovině dubna byl u příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel na Pražském hradě slavnostně vyhlášen nový držitel titulu Historické město roku. Hodnotící komisi nejvíce oslovila podkrkonošská Jilemnice, a prestižní titul tak vůbec poprvé v historii míří do Libereckého kraje.

Pětitisícová Jilemnice byla založena v první čtvrtině 14. století, kdy tvořila významné centrum štěpanického panství pánů z Valdštejna. Od počátku 18. století se rozvíjí průmysl, zejména sklářství a plátenictví, od konce 19. století dochází k rozmachu turistického ruchu a město se stává bránou do Krkonoš a kolébku českého lyžování.

Městská památková zóna

V historickém jádru města lze nalézt řadu kulturních památek, ostatně jilemnická památková zóna byla vyhlášena jako jedna z prvních již v roce 1990. Od samotného počátku je město zapojeno do programu regenerace městských památkových rezervací a zón, a také s jeho přispěním se v uplynulých dvaceti letech podařilo zlepšit technický stav i vzhled památkových objektů. Centrem města je Masarykovo náměstí, jehož dominantu tvoří klasicistní radnice, ale při návštěvě bychom neměli opomenout ani historické měšťanské domy, barokní sousoší z dílny Matyáše Bernarda Brauna či empírovou kašnu. Unikátní památku představuje soubor jedenácti roubených domků ve Zvědavé ulič-

ce, která vznikla po požáru města v roce 1788. Název uličky odkazuje na charakteristické posunutí většiny chalup o jedno okno směrem do uličky, aby zvědaví obyvatelé nepřišli o nic ze zdejšího kdysi rušného dění. Z církevních památek je třeba zmínit zejména barokní kostel svatého Vavřince s původním interiérem, světským památkám dominuje jilemnický zámek. Původně šlo o renesanční valdštejskou tvrz, která si i přes pozdější úpravy uchovala své renesanční jádro, obklopuje ji rozlehlý zámecký park. Zámek je dnes využíván jako sídlo Krkonošského muzea, kde lze navštívit expozici o historii a národopisu západních Krkonoš a také expozici o počátcích a vývoji českého lyžování. Nejstarší český lyžařský spolek na českém území byl založen v roce 1894 právě v Jilemnicích. V roce 2010 pak byla dokončena rozsáhlá úprava hospo-

dářské budovy v areálu bývalého pivovaru. Desítky let nevyužívaný objekt v havarijním stavu prošel kompletní rekonstrukcí a dnes slouží jako nová expozice muzea představující řemesla typická pro tento region, jako reprezentativní prostory pro pořádání kulturních akcí, koncertů či také svatebních obřadů, a také jako centrum mládeže.

Účast v soutěži

Jilemnice se soutěže o titul Historické město roku účastní každoročně od roku 2004. A rozhodně ne bez úspěchu – krajským vítězem za Liberecký kraj se stala již popáté, předtím uspěla v letech 2005, 2008, 2009 a 2010. Třikrát byla nominována mezi trojicí užších finalistů (2008, 2009, 2012) a letos tedy na třetí pokus svou nominaci proměnila ve vítězství. Hodnotící komise ocenila koordinovanou obnovu památkové zóny, formulování dlouhodobé vize a stanovení priorit jak z pohledu města, tak i samotných obyvatel a podnikajících subjektů. Více informací lze získat v Informačním centru Jilemnice a na stránkách ic.mestojilemnice.cz.

Vilém Řehák

■ Chloubou Jilemnice je tamní renesanční zámek (zdroj: IC Jilemnice)

Evropské dotace v novém období

Blížící se konec současného programového období napíná naši pozornost k období novému. V posledních měsících jsme mohli sledovat složitá jednání o podobě nového evropského rozpočtu a principech regionální politiky, stejně jako debaty o nové struktuře fondů v České republice.

Evropská regionální politika se samozřejmě zásadně odvíjí od financí, které jsou na ní vyčleněny. Jednání o novém sedmiletém finančním rámci tak byla důležitější, než by se na první pohled mohlo zdát. A není proto příliš překvapivé, že na jeho podobě hledaly členské státy shodu velmi obtížně.

Protichůdné zájmy členských států

Jednání o prvním návrhu Evropské komise skončila v listopadu 2012 krachem. Proti návrhu se totiž postavily dvě skupiny států. Bohatší státy jako Německo, Británie, Nizozemsko či Švédsko požadovaly vzhledem k přetrvávajícím důsledkům ekonomické krize větší škrty a celkové snížení rozpočtu, včetně obou největších kapitol, tedy zemědělství a fondů. Pozice těchto států je logická, protože jako čistí plátcí dotují ostatní členy. Proti tomuto požadavku stála jednak Francie, která dlouhodobě odmítá snížení rozpoč-

tu na zemědělství, a také všechny méně vyspělé členské státy, které jsou čistými příjemci a odmítají snížení rozpočtu na evropské fondy. Česká vláda požadovala větší škrty, ale současně zachování financí na rozvoj regionů. Nový víceletý evropský rozpočet byl nakonec schválen letos v únoru. Kompromisní návrh ustoupil oběma požadavkům - výdaje budou ve výši 1 % hrubého národního příjmu EU, tedy asi 960 miliard eur, což je oproti původnímu návrhu o sto miliard méně. Na druhé straně ale došlo k navýšení prostředků na strukturální politiku, a tak škrty bude EU muset hledat zejména sama u sebe, například snížením počtu úředníků a zmrazením jejich platů.

Co na to Evropský parlament?

Letos poprvé podléhá finanční rámec schválení Evropským parlamentem, které však nebylo zdaleka jisté. Předsedové čtyř největších frakcí dali již v únoru najevo, že s úsporným rozpočtem nesouhlasí, mimo jiné z důvodu seškrtání prostředků na výzkum, vývoj a inovace, bez nichž evropská ekonomika nemůže růst a zvyšovat svou konkurenceschopnost. Nakonec ale na začátku července došlo k dohodě a poslanecká většina víceletý rámec podpo-

řila. Poslancům se podařilo prosadit možnost přesouvat nevyužitě peníze z jednoho roku do dalšího, záruku revize finančního rámce v roce 2016 podle ekonomického vývoje a proplacení všech již realizovaných a zkontrolovaných evropských projektů do konce roku 2013. Poslanci také podpořili zavedení daně z finančních transakcí (tedy z obchodů s akciemi, dluhopisy a finančními deriváty) jako nového vlastního finančního zdroje EU.

Rozpočet na regiony

Podle kompromisního návrhu bude na strukturální politiku vyčleněno 325 mld. eur, oproti 347 mld. v předchozím období. Od července je navíc členem EU také Chorvatsko, které je čistým příjemcem. Pro všechny státy tak v novém období bude na evropské projekty vyčleněno méně peněz, včetně České republiky (aktuálně má k dispozici 26,7 mld. eur). Odhady předpokládaly český podíl kolem 19 až 20 miliard eur, nakonec se pod hrozbou veta celého rozpočtu podařilo vyjednat navýšení našeho podílu na 20,5 mld. eur, tedy asi 520 mld. Kč. Pro snadnější

▣ Jednou z klíčových priorit bude i nadále integrovaný rozvoj území. V současném období tento typ podpory nejlépe představují investice do obnovy českých sídlišť. Na snímku nové dětské hřiště na Pražském sídlišti v Táboře. **Autor foto:** Ing. Jirí Šlemar.

srovnání se jedná o částku v cenách roku 2011, kdy jednání o novém finančním rámci začala, v aktuálních běžných cenách by šlo asi o 23 mld. eur. Dojde tak ke snížení prostředků asi o šestinu, Česká republika bude čtvrtým největším příjemcem evropských dotací na obyvatele (v současném období jsme nicméně byli na místě prvním).

Pravidla čerpání se měnit nebudou

Stejně úporně jako o finančním rámci se vyjednávalo také o pravidlech čerpání fondů. Česká republika patřila mezi státy, které podporovaly maximální zachování stávajících pravidel, a to zejména s ohledem na výši spolufinancování, zachování pravidla n+3 a uznatelnost DPH jako způsobilého výdaje. Ve všech třech případech se nakonec podařilo naši pozici prosadit. Dotace tak nadále budou tvořit až 85 % roz-

počtu projektu, i když se Evropská komise snažila dosáhnout zvýšení finanční spoluúčasti příjemců. V novém období bude platit pravidlo n+3, tedy čas na realizaci a proplacení projektů bude tři roky od jejich schválení. A v neposlední řadě bude možno i nadále uplatnit DPH jako způsobilý výdaj. Stejně jako v současném období bude podpora směřována do tří programových cílů: na podporu chudších regionů (Cíl 1 Konvergence), na podporu inovací, podnikání, ochrany životního prostředí a rozvoj trhu práce (Cíl 2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost) a na přeshraniční a nadnárodní projekty (Cíl 3 Evropská územní spolupráce).

Změny v oblasti fondů

K dílčím změnám ale přesto v novém programovém období dojde. Ze strany Evropské komise budou přesněji vymezeny priority pro strukturální politiku, a tím bude striktněji určeno, na které projekty lze dotace čerpat. Důraz bude kladen zejména na zvyšování evropské konkurenceschopnosti prostřednictvím efektivních institucí, funkční infrastruktury, inovací a investic do sociální oblasti. Současně by se více mělo dbát na to, aby dotace podporovaly jen ty sektory, kde dochází k selhání trhu nebo kde tržní prostředí neexistuje. Vyloučeny by tak měly být například dotace na sportovní a rekreační zařízení nebo dotace pro velké podniky. S tím souvisí i zavedení nových finančních nástrojů: část finančních prostředků bude převedena z formy dotací do formy výhodných úvěrů, mělo by tedy dojít k většímu propojení evropských dotací se soukromým kapitálem. Zásadní změna přichází v typologii regionů. Dosaď dva typy regionů (do 75 % průměru HDP EU a nad tuto hranici) budou rozšířeny o nový typ tzv. přechodných regionů, které tvoří re-

giony mezi 75 a 90 % HDP průměru EU. Do této skupiny budou patřit například jižní Španělsko, německé spolkové země bývalého NDR, některé řecké či italské provincie, východní Finsko či Skotsko. Zatímco v současném období jsou dostupné prostředky rozděleny podle jednotlivých cílů, nově budou rozděleny právě podle typu regionu. Výsledkem této změny tak bude zvýšení podpory pro přechodové regiony a naopak snížení podpory pro nejméně rozvinuté regiony. Zatímco ty ale nadále budou moci čerpat dotace ve výši až 85 %, v přechodových regionech to bude jen 60 % a v rozvinutých regionech pak 50 %. České kraje s výjimkou Prahy zatím stále spadají mezi nejméně rozvinuté.

Struktura čerpání evropských fondů

K zásadním změnám dojde i na úrovni samotné České republiky, v novém období by totiž měl být výrazně zredukován počet programů v Cíli 1 a Cíli 2. Ze současných sedmácti programů bude nově již jen osm programů: pro podnikání a inovace (MPO), výzkum, vývoj a vzdělávání (MŠMT), zaměstnanost (MPSV), dopravu (MD), životní prostředí (MŽP), Prahu (MHMP) a regionální rozvoj (MMR), zachován zůstane také program technické pomoci. Těchto osm programů reflektuje klíčové národní priority, stanovené na základě podmínek Evropské komise a konzultací s ministristvými, kraji, obcemi a sociálními partnery. Nové období by také mělo do agendy fondů přinést větší koordinovanost, jednotnost a efektivitu procesu implementace, a tedy zjednodušení postupů jak pro žadatele a příjemce, tak pro administraci. Podrobné nastavení jednotlivých programů je nicméně ještě věcí dalších jednání na české i evropské úrovni.

(red)

Evropské fondy

proti proudu času III

V minulém díle našeho seriálu jsme si přiblížili okolnosti vzniku Evropského fondu pro regionální rozvoj jako reakce na ekonomickou recesi sedmdesátých let. V polovině osmé dekády se Evropská společenství rozrostla o tři jihoevropské státy, což vyústilo v zásadní reformu strukturální politiky. Reforma měla úzkou vazbu na přijetí Jednotného evropského aktu, který vstoupil v platnost od července 1987. Akt zahájil dynamický vývoj následujících let, který byl završen spuštěním společného trhu k 1. lednu 1993. A právě kohezní politika, zacílená na snížení a postupné odstranění regionálních a socioekonomických rozdílů, byla tím, co mělo přesvědčit a co přesvědčilo chudší jihoevropské státy v podpoře budování společného trhu.

Zvýšení finančních prostředků

Aby kohezní politika vůbec dávala smysl, bylo nutno výrazně zvýšit objem prostředků určených na tuto agendu. V roce 1988 proto Evropská komise přijala tzv. první Delorsův balíček, pojmenovaný po tehdejší předsedovi komise, který přinesl zásadní reformu celého evropské-

ho rozpočtu. Byly zvýšeny odvody států do evropského rozpočtu, byl zaveden víceletý finanční rámec pro lepší plánování řízení evropských financí a výrazně byl zvýšen podíl strukturálních fondů na evropském rozpočtu. Zatímco v průběhu osmé dekády tvořily fondy necelou desetinu rozpočtu, po přijetí balíčku jejich podíl vzrostl na čtvrtinu a staly se druhou největší položkou rozpočtu po zemědělské politice.

Principy kohezní politiky

Současně se zvýšením prostředků ale došlo ke zpřísnění pravidel pro čerpání fondů. Snahou Evropské komise bylo podřídit celý dotační proces většímu dohledu centrálních institucí. Prvním principem se stalo **programování**. Zatímco doposud měl každý stát vyčleněn určitý objem financí na své projekty, o nichž rozhodoval dle své libovůle, nově měly být projekty realizovány v rámci předem definovaných víceletých operačních programů. S tím pak souvisí princip **koncentrace**, tedy užší zaměření kohezní politiky na řešení zásadních strukturálních problémů Evropy. Nově bylo definováno pět hlavních cílů kohezní

politiky: podpora regionů s nižším produktem, než je 75 % evropského průměru; podpora regionů s úpadkem (těžkého) průmyslu; podpora regionů s dlouhodobou nezaměstnaností; podpora zaměstnanosti mladých lidí a konečně zemědělství a lesnictví. Třetím principem byla **adicionálnita** – tedy že evropské fondy se měly stát pouze doplňkem domácích investic, nikoliv jejich náhražkou. Každý členský stát se tak musel zavázat udržovat své vlastní domácí investice na určité úrovni bez ohledu na evropské dotace. Posledním principem je **spoluúčast** založená na spolupráci institucí na evropské, národní a lokální úrovni.

Posílení centrální úrovně

Tato reforma kohezní politiky byla jedním z prvních projevů rostoucího sebevědomí a posilování pravomocí bruselských orgánů. Evropská komise získala v oblasti fondů značný vliv, ať již určováním tematických cílů, zapojením do jednání o národních operačních programech nebo realizací vlastních tzv. iniciativ společenství, které mají za cíl řešit specifické celoevropské problémy (mezi nejznámější patří INTERREG pro přeshraniční spolupráci a LEADER pro rozvoj venkova). Na to, jak se strukturálních fondů dotkl vznik Evropské unie, se podíváme v příštím díle seriálu.

(vir)

CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ČESKÉ REPUBLIKY

Občasník Včera, dnes a zítra vydává Centrum pro regionální rozvoj ČR, Vinohradská 1896/46, 120 00 Praha 2, IČ 65993870, ve spolupráci s grafickým studiem Eternia a PR agenturou pressoffice.cz.

Fotografie bez popisku použité v tomto občasníku jsou ilustrační, zdroj: redakce

Evidenční číslo MK ČR E 20685. Číslo 9 vychází v Praze dne 19. 7. 2013.

Redakce: Markéta Reedová, Vilém Řehák

Kontakt: rehak@crr.cz